

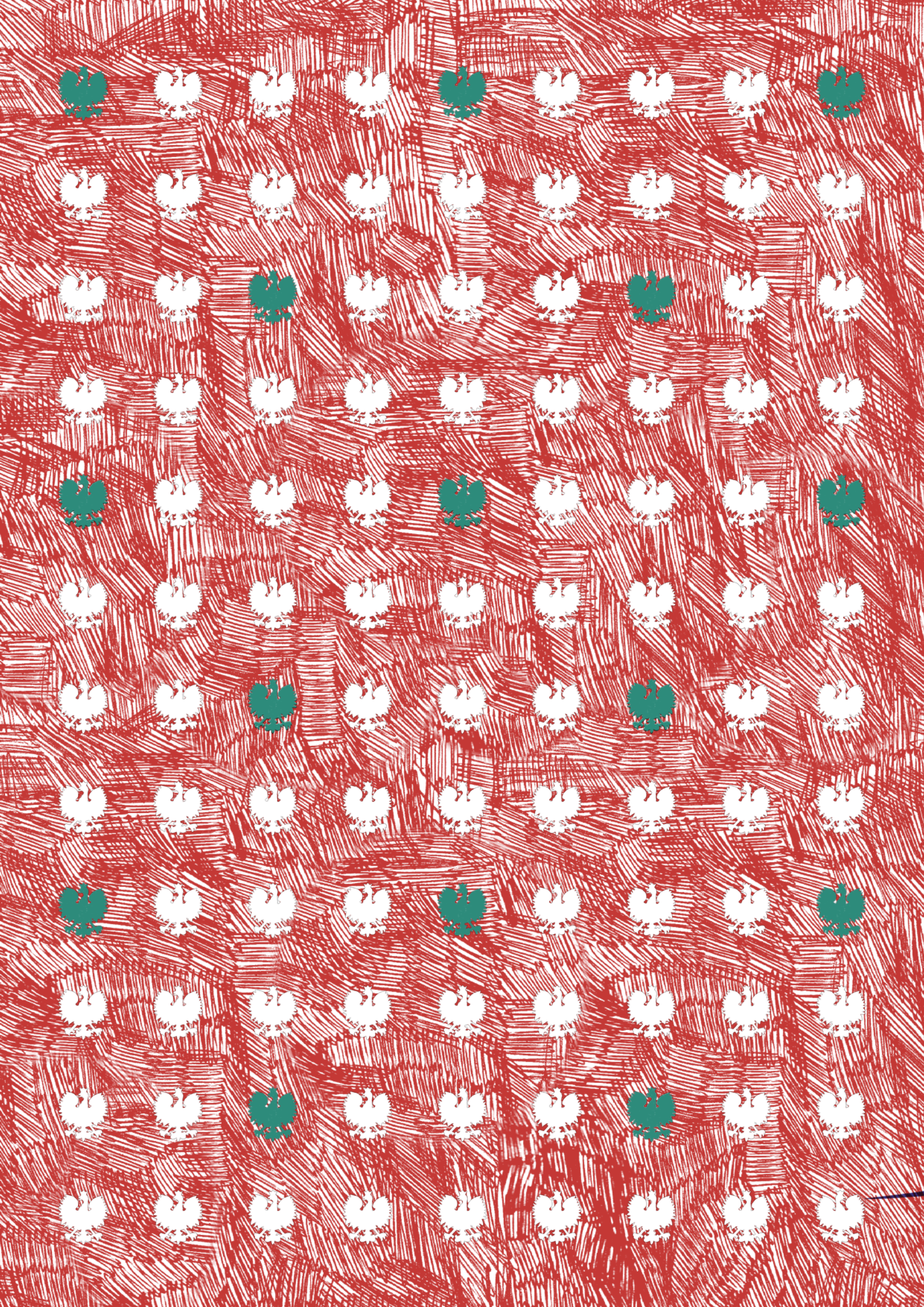
KTO TY JESTEŚ?

Muzealna lekcja patriotyzmu

*Katarzyna
Mrugata,
Marta
Wojtyś-Typiel*

*opracowanie
graficzne:
Homework / Kasia
Walentynowicz,
Beata
Dejnarowicz*

imię: .....

nazwisko: .....

kraj zamieszkania: .....

miasto (mata ojczyzna): .....

narodowość: .....

Drodzy opiekunowie młodych zwiedzających! Książeczka „Kto Ty jesteś? Muzealna lekcja patriotyzmu” to wydawnictwo do aktywnego zwiedzania Galerii „Broń i Barwa w Polsce” oraz wystawy „Legiony Polskie 1914–1918” przeznaczone dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Znajdziecie w niej przykładową ścieżkę poznania Galerii „Broń i Barwa w Polsce”. Pytania, zadania i wyjaśnienia potraktujcie jako propozycje do dalszych rozważań.

PAŃSTWO

Z czym kojarzy Ci się słowo PAŃSTWO? Zaznacz kółkiem odpowiednie słowa.

GRANICA PLECAK WŁADCA LUDNOŚĆ ŁYŻKA
 PRAWO KRZYŻÓWKA BEZPIECZEŃSTWO
 BUTY PREZYDENT PORZĄDEK KALENDARZ
 ZIEMIA TERYTORIUM RYBA ORGANIZACJA

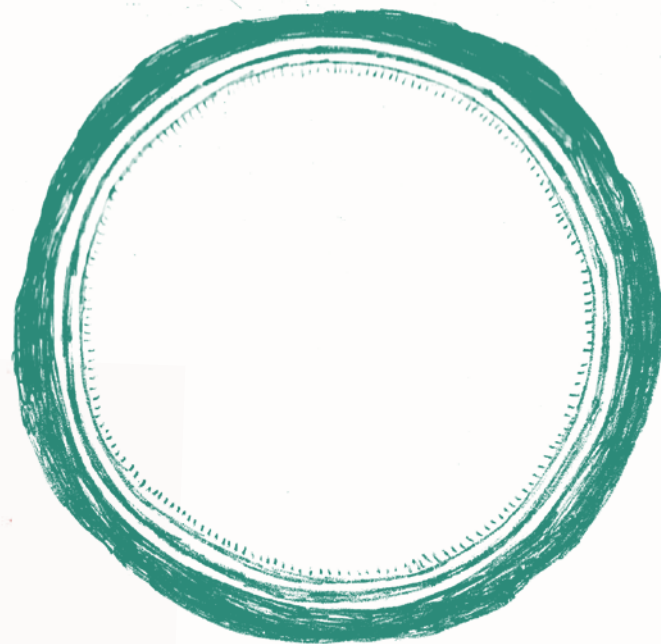
Czy wiesz, kto stał na czele państwa w dawnych czasach?
 Odszukaj w diagramie właściwe słowo.

Zwiedzasz właśnie Galerię „Broń i Barwa w Polsce” w Muzeum Narodowym w Krakowie. Dookoła Ciebie znajdują się zabytki związane z osobami, które w średniowieczu pomagały władcy sprawować władzę. Rozejrzyj się dookoła siebie i odszukaj te przedmioty.

Zaprojektuj pieczęć średniowiecznego władcy. Pamiętaj, że władcę rozpoznajemy po symbolach jego władzy, czyli po atrybutach.

JAKICH WŁADCÓW POLSKI ZNASZ?
 KTÓRZY Z NICH SĄ WŁADCAMI HISTORYCZNYMI,
 A KTÓRZY LEGENDARNYMI? KTO DZISIAJ
 STOI NA CZELE NASZEGO PAŃSTWA?
 CZY MASZ NA TO WPŁYW?

SYMBOLE NARODOWE

Rozwiąż rebus. Czy wiesz, co oznacza to słowo?

OJCIEC + CZEREŚNIE + YETI + ZŁOTO + NAUCZYCIEL

to miejsce, które jest dla nas bardzo ważne – najczęściej kraj, gdzie urodziliśmy się i spędziliśmy wiele lat, lub kraj naszych przodków.

Połącz kropki i pokoloruj obrazek według opisu:

— biały * czerwony

OJCZYZNA - JEST NASZYM DOBREM WSPÓLNYM. JAK MYŚLISZ, CZY O DOBRO WSPÓLNE NALEŻY DBAĆ?
 GDZIE NA CO DZIEN MIESZKASZ?
 CO WIDZISZ Z OKNA? GDZIE SIĘ BAWISZ,
 JEŹDZISZ DO SZKOŁY?
 WIESZ, CO TO JEST MAŁA OJCZYZNA?

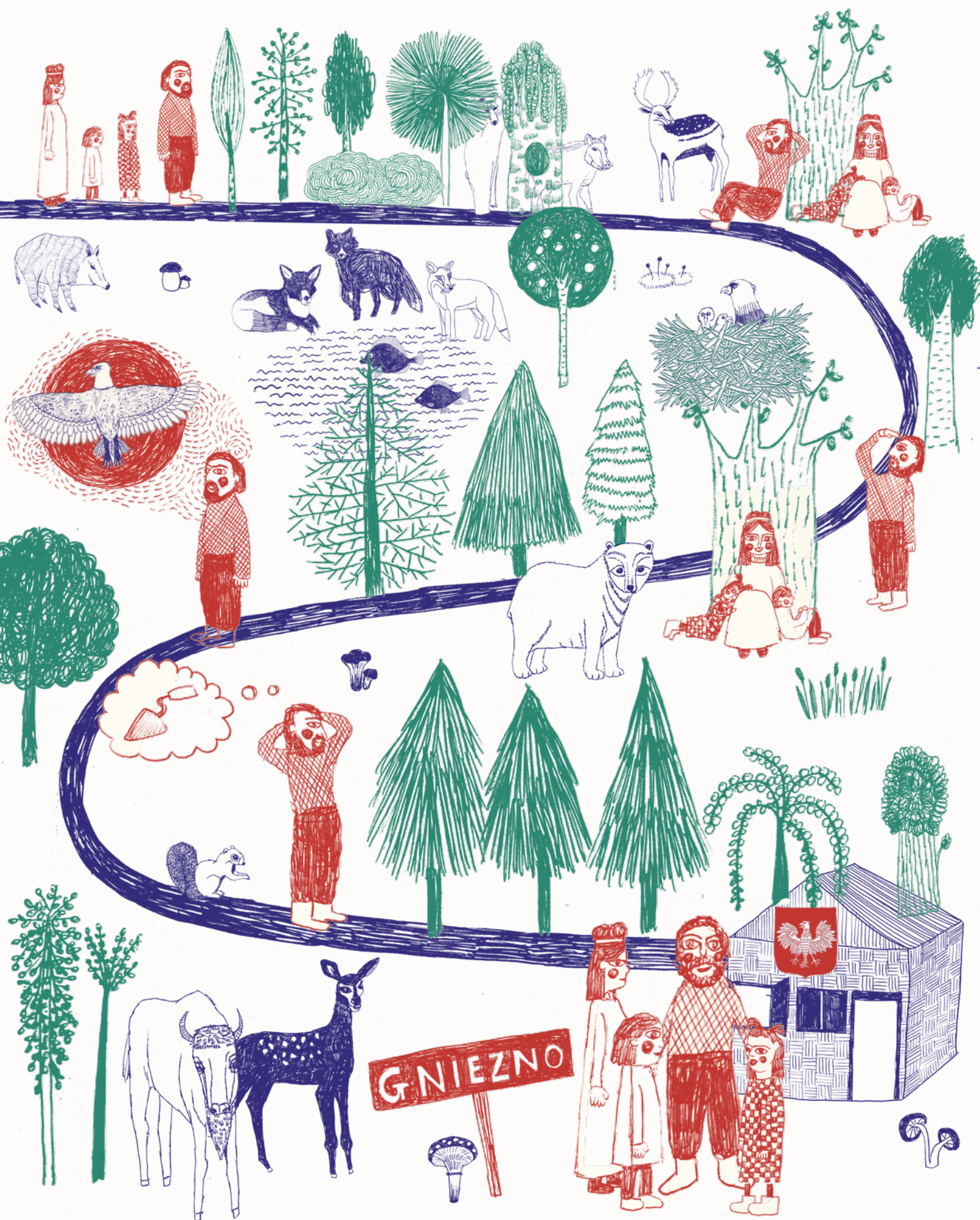
Czy wiesz, co to za przedmioty?

to SYMBOLE NARODOWE.

Według legendy to Lech, legendarny założyciel państwa Polan, stworzył godło Polski. Przyjrzyj się rysunkowi poniżej i spróbuj opowiedzieć, jak to się stało.

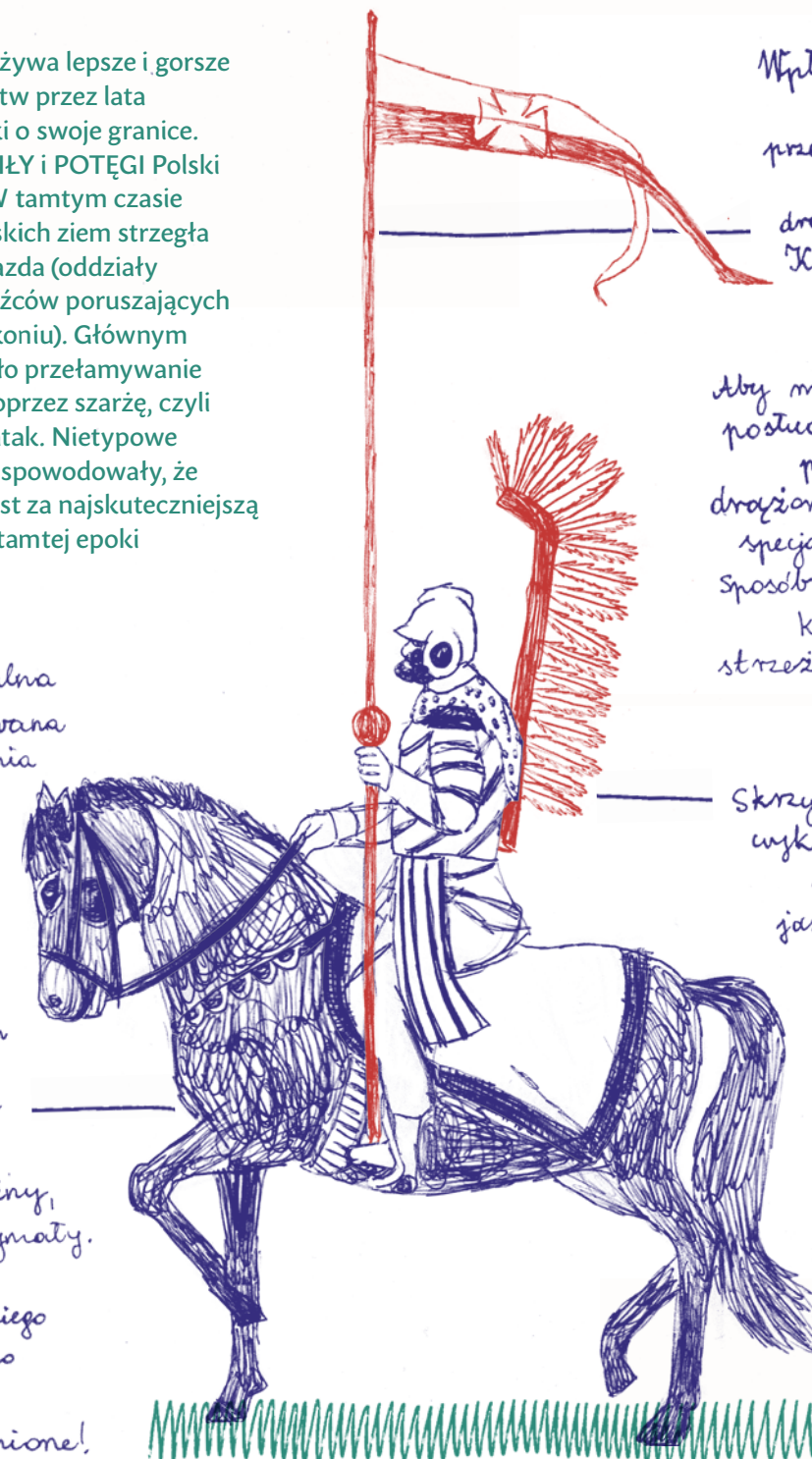

SILA I POTĘGA

Każde państwo przeżywa lepsze i gorsze chwile. Wiele z państw przez lata musiało toczyć walki o swoje granice. Okres największej SIŁY i POTĘGI Polski to XVI i XVII wiek. W tamtym czasie bezpieczeństwa polskich ziem strzegła husaria, narodowa jazda (oddziały wojsk złożone z jeźdźców poruszających się i walczących na koniu). Głównym zadaniem husarii było przetamywanie siły nieprzyjaciela poprzez szarżę, czyli szybki, gwałtowny atak. Nietypowe uzbrojenie i taktyka spowodowały, że husaria uznawana jest za najskuteczniejszą formację wojskową tamtej epoki w Europie!

Była to specjalna rasa wyhodowana w kraju z konia rasy polskiej - tarpana - niewielkiego, ale odpornego na niewygody, z domieszką ras wschodnich - tureckiej i perskiej. Koni husarski był niezwykle potężny, silny i wytrzymały. Podarowanie konia husarskiego komuś z obcego kraju było surowo zabronione!

Wpływ na sukces husarii miały przede wszystkim konie i broń - drewniane kopie. Kopie osiągały długości do 6 metrów! Aby móc bez wysiłku postugiwać się nimi podczas walki, drożono je w drewnie specjalną techniką. Sposób wykonywania kopie był ściśle strzeżoną tajemnicą.

Skrzydła husarskie, wykonane z piór sokotów, ortów, jastrzębi, kruków lub gęsi, używane były podczas parad i uroczystych wjazdów do miasta.

W rejestrach wojskowych oddziały husarskie rozpoznaje się po skrótach p.t.d.p. Każda litera rozpoczyna słowo określające część uzbrojenia jeźdźcy. Czy potrafisz rozszyfrować ten skrót? Poproś o pomoc dorosłego.

p _____ t _____
d _____ p _____

NARÓD

Spójrz na przedstawioną mapę. Czy potrafisz znaleźć na niej Polskę?

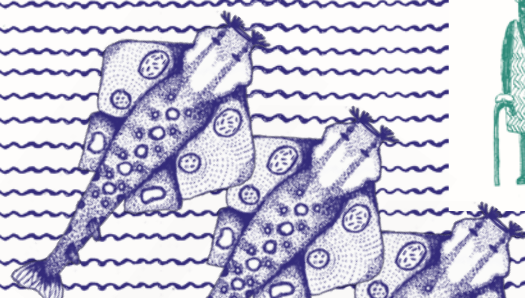

DLACZEGO NIE MA POLSKI NA MAPIE?
CZY POTRAFISZ WYJAŚNIĆ, CZYM BYŁY ROZBIORY POLSKI?

CZY NARÓD MOŻE ISTNIEĆ BEZ PAŃSTWA?

JAK MYŚLISZ, W JAKI SPOSÓB UDAŁO SIĘ POLAKOM NIE ZAPOMNIEĆ WŁASNEGO JĘZYKA, HISTORII I NIE ZATRACIĆ POCZUCIA TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ?
JAKĄ ROLE MOŻE ODGRYWAĆ PODTRZYMYWANIE TRADYCJI, OBYCZAJÓW, UŻYWANIE WŁASNEGO JĘZYKA?

Polacy walczyli o odzyskanie niepodległości przez 123 lata!
Jak myślisz, czy to długo?
Ile lat mają Twój dziadek i Twoja babcia? Zsumuj lata ich życia i porównaj wynik z okresem utraty przez Polskę niepodległości.

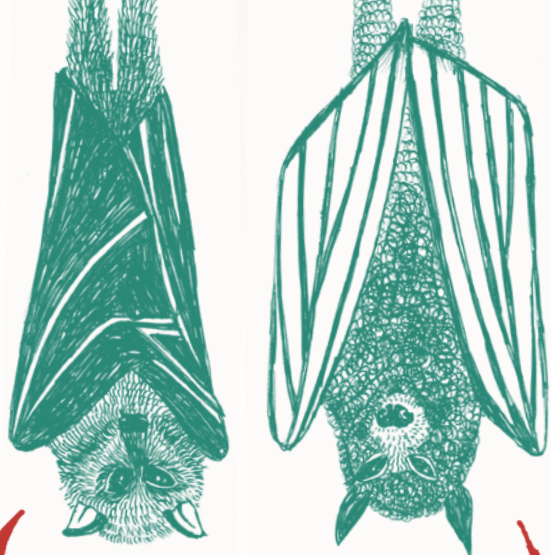

HYMNN

Hymn państwowy to uroczysta pieśń, stworzona na cześć ojczyzny, która jest jednym z symboli narodowych. „Mazurek Dąbrowskiego”, który ogłoszono hymnem państwowym w 1927 roku, został napisany w 1797 roku, tuż po rozbiorach, czyli po utracie niepodległości przez Polskę. Już w następnym roku znany był we wszystkich trzech zaborach. Był śpiewany w chwilach ważnych dla Polaków, m.in. podczas powstania listopadowego, powstania styczniowego, w czasie I i II wojny światowej. Współcześnie śpiewamy hymn podczas uroczystości państwowych.

CZY ZNASZ SŁOWA MAZURKA DĄBROWSKIEGO? WIESZ, O JAKICH WYDARZENIACH OPWIADAJĄ?

W JAKICH SYTUACJACH ŚPIEWAMY HYMN PAŃSTWOWY? JAK POWINIŚMY SIĘ WTEDY ZACHOWYWAĆ?

NIEPODLEGŁOŚĆ

CZY POTRAFISZ SOBIE WYOBRAZIĆ, JAK CZULI SIĘ POLACY, KTÓRZY ŻYLI W CZASIE ZABORÓW? JAK BYŚ SIĘ CZUŁ, GDYBYŚ SIĘ NAGLE DOWIEDZIAŁ, ŻE KRAJ, W KTÓRYM SIĘ URODZIŁEŚ, JUŻ NIE ISTNIEJE, A W TWOJEJ SZKOLE LEKCJE SĄ PROWADZONE TYLKO W OBCYM JĘZYKU?

JAKIE PRZYWILEJE DAJE NAM PAŃSTWO? DLACZEGO POLACY CHcieli ODZYSKAĆ NIEPODLEGŁOŚĆ?

Spójrz na zamieszczone rysunki i spróbuj odszukać te przedmioty w Galerii Rzemiosła Artystycznego. Kto mógł być właścicielem tych przedmiotów?

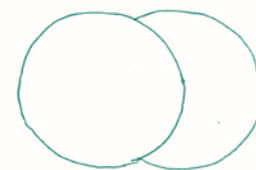

Polacy próbowali odzyskać niepodległość, organizując powstania przeciw zaborcom. Powstanie kościuszkowskie, listopadowe czy styczniowe będzie częstym tematem w twórczości polskich artystów. Czy wiesz, w jaki sposób powstały nazwy tych powstań?

W celu zebrania pieniędzy na uzbrojenie powstańców bądź pomoc finansową inwalidom wojennym i sierotom często organizowano bale i spotkania charytatywne. Biletem wstępu mógł być ozdobny karnet lub kotylion. Spróbujmy razem zrobić kotylion w barwach narodowych, którym możemy ozdobić swój strój w dniu święta narodowego.

1. Zaginamy czerwony pasek papieru w harmonijkę.
2. Przewlekamy nitkę przez wszystkie zagięcia.
3. Ściągamy nitkę tak, aby powstało koło i skleamy brzegi.
4. Obie wstążki przewlekamy przez środek koła.
5. Na środku po obu stronach przyklejamy białe kółka. Gotowe!

dwa białe kółka wycięte z tektury

igła

agrafka

nitka

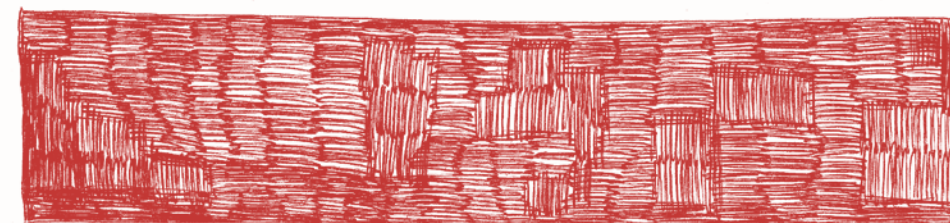
klej

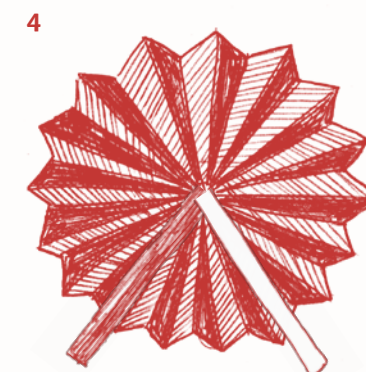
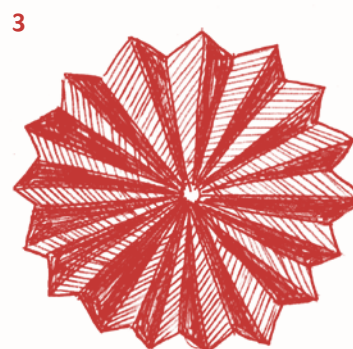
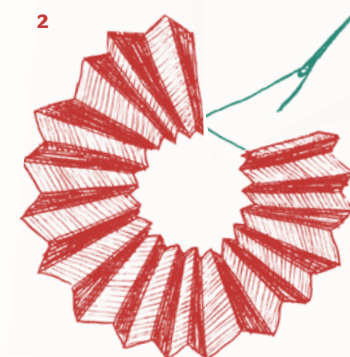
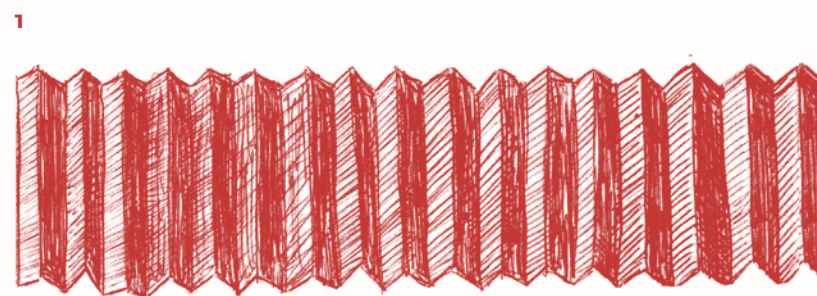
nożyczki

biała i czerwona wstążka

pasek czerwonego papieru

I WOJNA ŚWIATOWA

W 1914 roku wybuchła wojna, w którą zaangażowały się państwa z kilku kontynentów: Europy, Afryki, Azji i Ameryki Północnej. Nazywamy ją I WOJNĄ ŚWIATOWĄ. Wojna to konflikt zbrojny. Dochodzi do niego, kiedy różne państwa nie potrafią w pokojowy sposób rozwiązać problemów i sporów. Przed 1914 rokiem nie było na świecie wojny, która objęłaby tak wiele państw i przez którą zginęłoby w ciągu kilku lat tak wielu ludzi, dlatego bardzo często nazywa się ją Wielką Wojną.

Jak wygląda życie mieszkańców państwa, które uczestniczy w wojnie? Wybierz z podanych przykładów te, które opisują czas wojny.

I wojna światowa była pierwszą tak nowoczesnie prowadzoną wojną. Czy wiesz, jakie maszyny lub pojazdy zostały po raz pierwszy użyte podczas Wielkiej Wojny? Pamiętaj, jak prowadzono bitwy w średniowieczu? Rozejrzyj się dookoła i powiedz, jak zmieniło się umundurowanie i broń na przestrzeni lat. Czy te zmiany miały wpływ na sposób prowadzenia wojny?

CZY DZIAŁANIA ZBROJNE TO DOBRY SPOSÓB NA ROZWIĄZYWANIE KONFLIKTÓW? GDY POLITYCY JEDNEGO PAŃSTWA NIE ZGADZAJĄ SIĘ Z POLITYKAMI DRUGIEGO, JAK MOGĄ ROZWIĄZAĆ KONFLIKT?

POKOJOWO

ZBROJNIE

W JAKI SPOSÓB? CZY WSZYSTKIE KONFLIKTY MOŻNA ROZWIĄZAĆ POKOJOWO?

JAKIE JEST RYZYKO TAKIEGO ROZWIĄZANIA?

DZIECI CHODZĄ DO SZKOŁY

LUDZIE CIĘSZĄ SIĘ, ŚWIĘTUJĄ

CIERPIENIE LUDZI

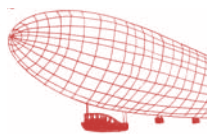
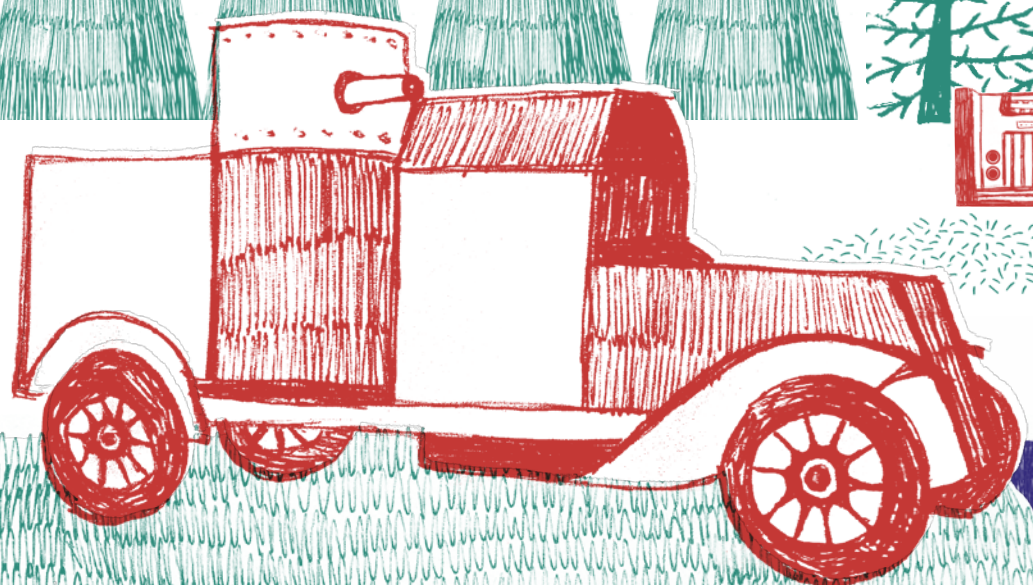
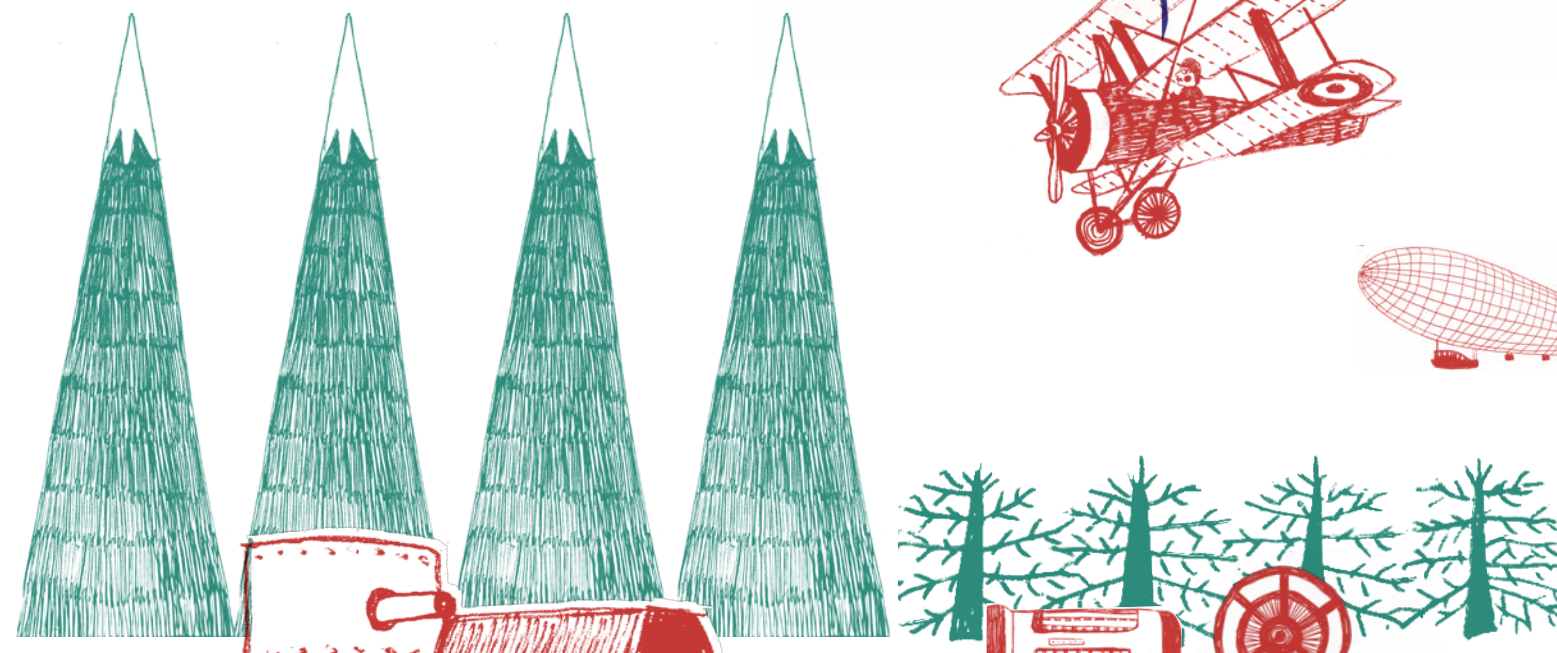
sklepy są pełne jedzenia, ubrań, książek

brak poczucia bezpieczeństwa

ZNISZCZONE MIASTA, WSIE, MOSTY, DROGI

MIASTA ROZBUDOWUJĄ SIĘ, POWSTAJĄ NOWE DOMEY, MUZEA, SKLEPY

BRAK JEDZENIA, GŁÓD

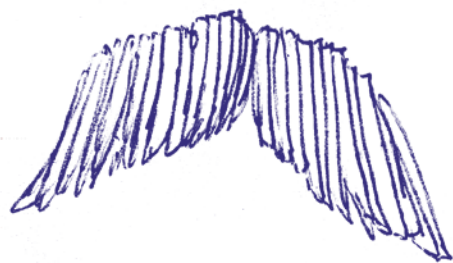

LEGIONY

W sierpniu 1914 roku utworzono w Krakowie Legiony Polskie – formację wojskową, która podczas I wojny światowej walczyła o odzyskanie niepodległości Polski. Głównym dowódcą Legionów był Józef Piłsudski. Jego podobizna znajduje się na kilku obrazach zgromadzonych na wystawie – potrafisz go rozpoznać?

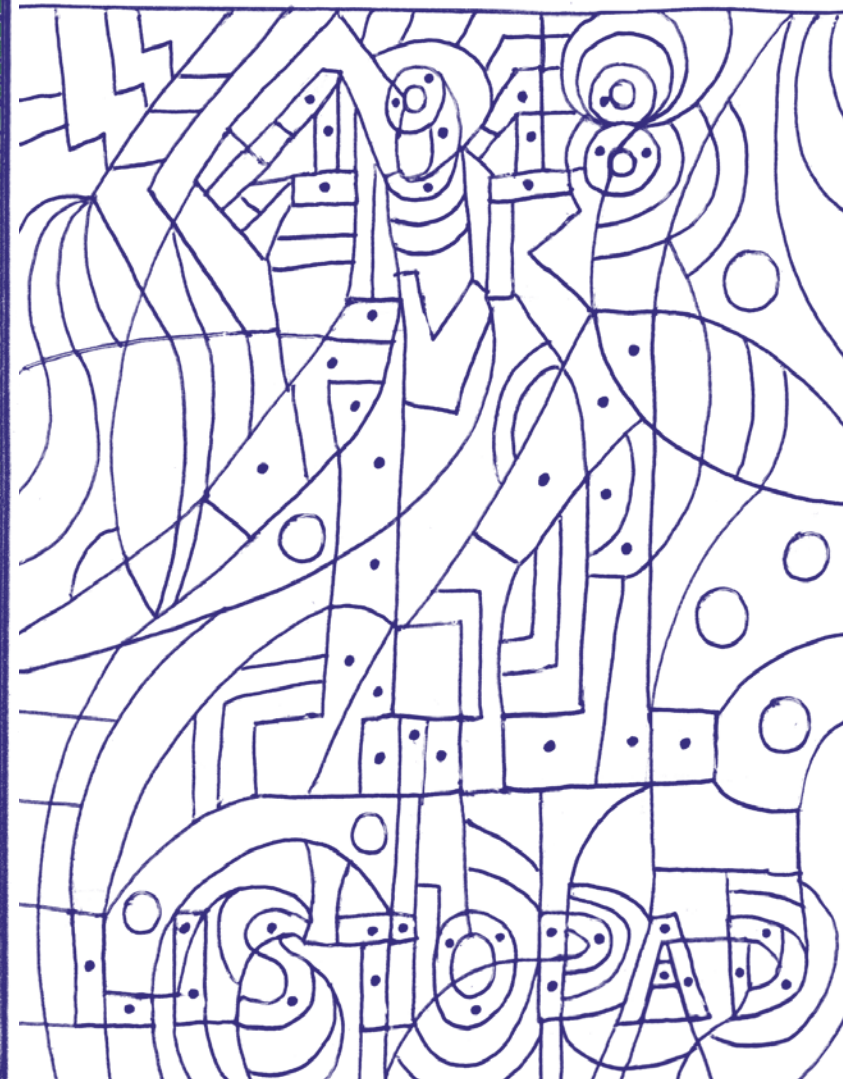

uzupełnij
mój portret

Poszukaj na wystawie wielkiej drewnianej skrzyni z pocztówkami. Przypatrz się im uważnie, następnie przejdź do kolejnej sali i spojrz na obrazy przedstawiające legionistów, ich wędrowki i życie obozowe oraz fotografie pokazywane na monitorach. Czy potrafisz opowiedzieć jak wyglądało codzienne życie Legionistów? Czym zajmowali się każdego dnia? W czym chodzili ubrani? Gdzie spali?

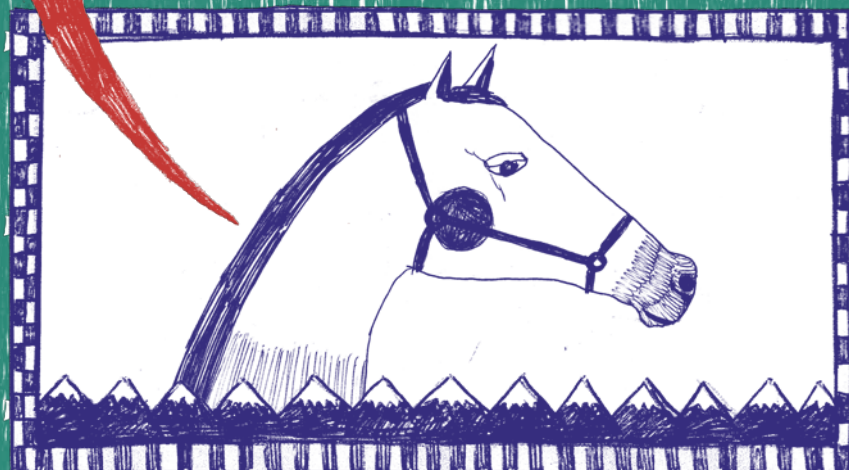
Gdy wybuchła I wojna światowa, Polacy byli wcielani do wojsk państw zaborczych oraz do wojska francuskiego. Legioniści wywalczyli dla Polski niepodległość. Odtąd Polacy znowu mieszkali we własnym państwie i mogli mówić po polsku. Czy znasz datę ogłoszenia niepodległości Polski?

Dzisiaj 11 listopada jest świętem narodowym. Z okazji święta narodowego często wywieszamy w miejscach publicznych symbole narodowe. Czy umiesz wymienić polskie symbole narodowe? Gdzie jeszcze możemy je znaleźć? Przyjrzyj się obiektom zgromadzonym na wystawie „Legiony Polskie 1914–1918” – czy potrafisz odnaleźć na nich przedstawienie orła?

JAKIE ZNASZ INNE
ŚWIĘTA NARODOWE?
JAKIE WYDARZENIA
HISTORYCZNE
UPAMIĘTNIAJĄ?

JAK MYŚLISZ, CZY ŁATWO BYĆ LEGIONISTĄ?
WYOBRAZ SOBIE, ŻE URODZIŁES
SIĘ STO LAT TEMU – CZY CHCIAŁBYŚ
RÓWNIEŻ WSTĄPIĆ DO LEGIONÓW?

PATRIOTYZM

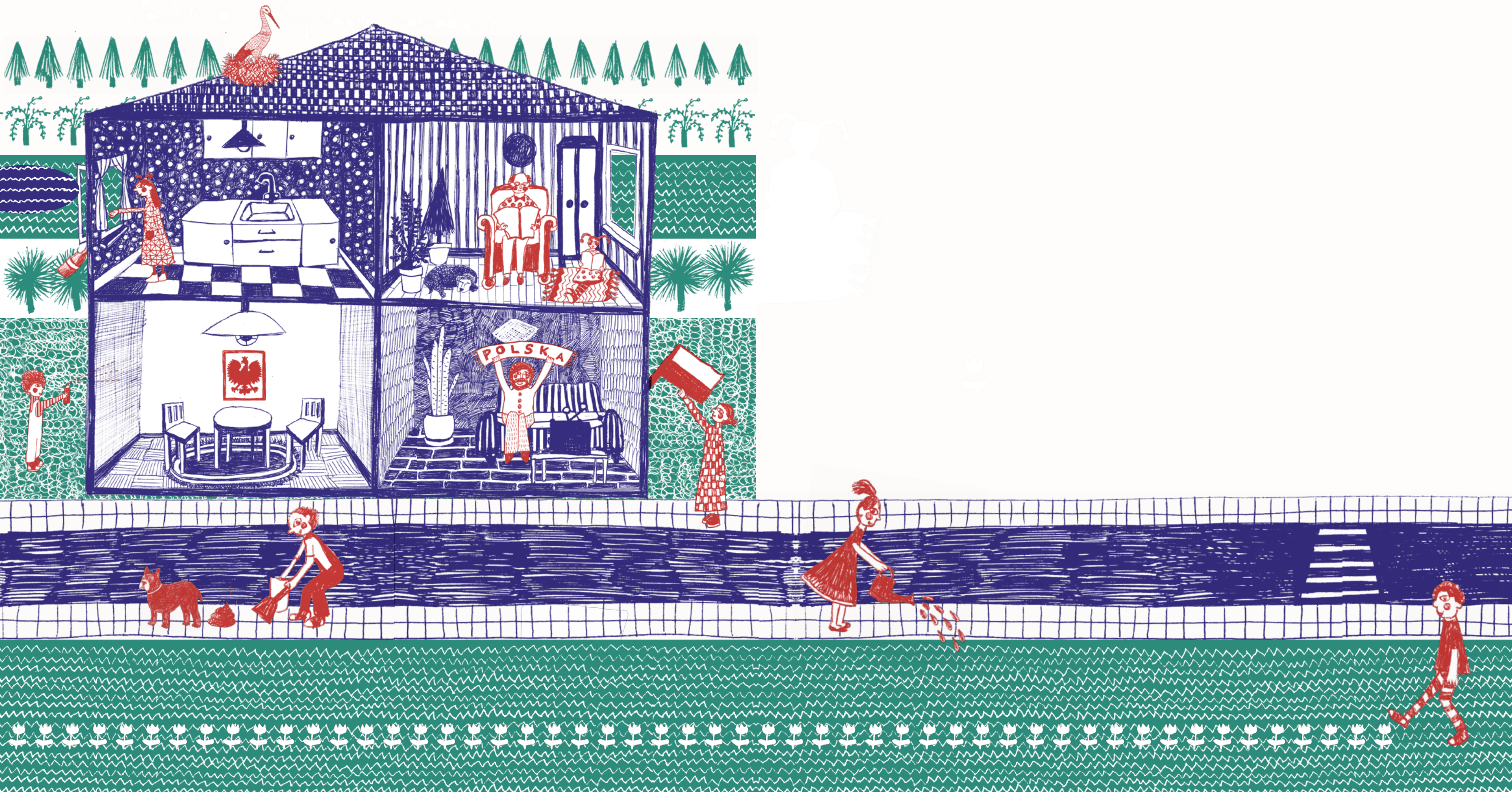
A Ty, kto Ty jesteś?
Dorysuj, co robisz, aby
być patriotą każdego dnia.

Wiemy już, iż w czasie wojny można pokazać, że jest się dzielnym, zachowywać się odpowiedzialnie, z honorem – pokazać, że bardzo nam zależy na naszym kraju, naszym narodzie, naszej kulturze. Na szczęście nasze państwo istnieje i panuje w nim pokój. Jak sądzisz, można być patriotą, gdy nie jest się żołnierzem na wojnie? Co to znaczy być PATRIOTĄ?

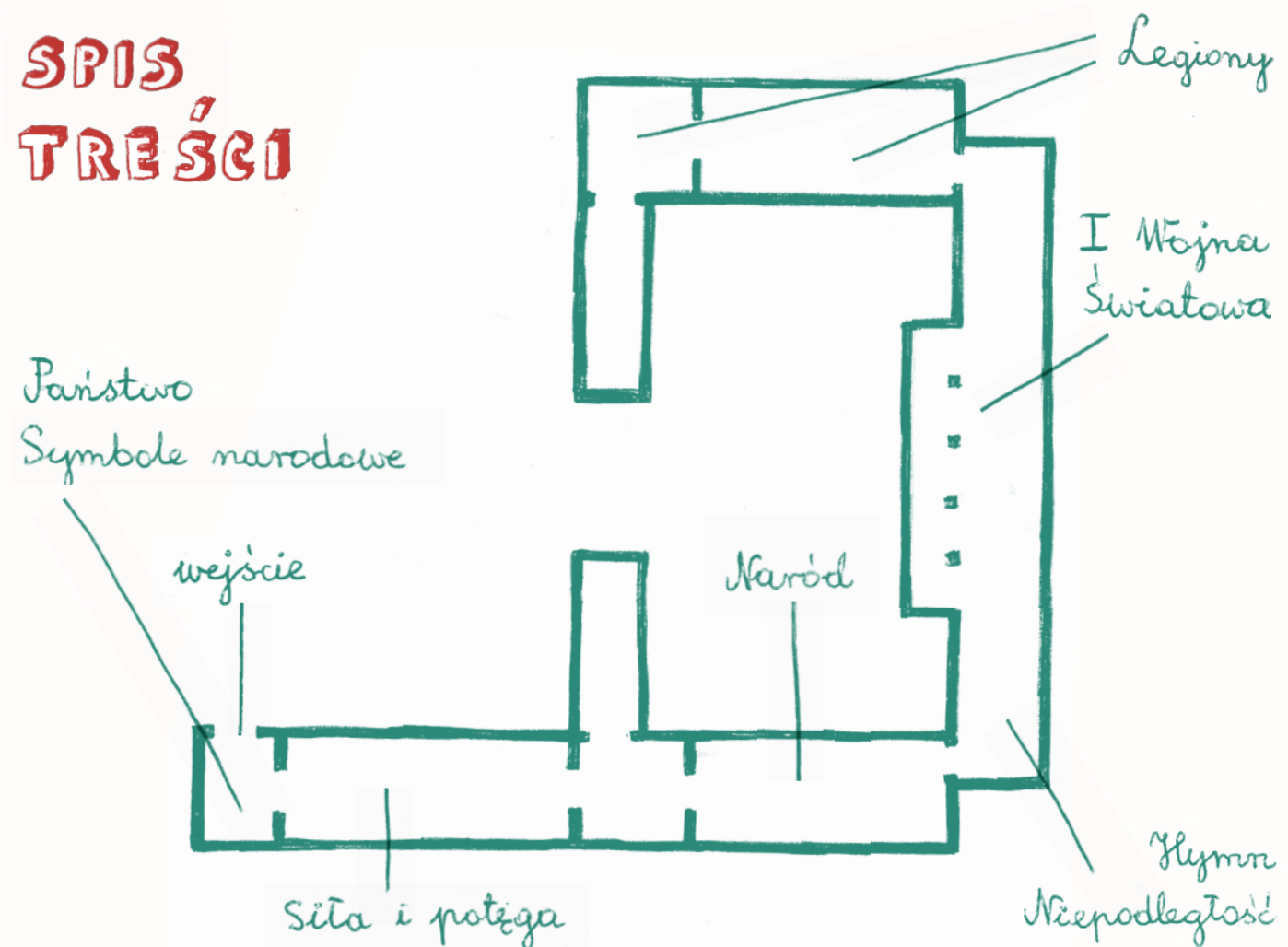

Przypatrz się rysunkom –
zaznacz te, które pokazują,
że dbamy o własną ojczyznę,
o nasze wspólne dobro.

SPIS TREŚCI

Honorowy Patronat
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Bronisława Komorowskiego nad obchodami
100. rocznicy Legionowego Czynu
Niepodległościowego

Wystawa jest prezentowana w ramach
centralnych uroczystości 100-lecia wybuchu
I Wojny Światowej i Legionowego
Czynu Niepodległościowego na terenie
Województwa Małopolskiego

Legiony Polskie 1914–1918.
Wystawa w stulecie wybuchu
Wielkiej Wojny i Czynu Legionowego
6 sierpnia 2014 – 30 września 2015
Muzeum Narodowe w Krakowie
Gmach Główny, al. 3 Maja 1
Galeria „Broń i Barwa w Polsce”

teksty
Katarzyna Mrugała, Marta Wojtyś-Kipiel
współpraca
Jadwiga Gumińska-Oleksy
redakcja
Joanna Popielska-Michalczyk
opracowanie graficzne
Homework / Kasia Walentynowicz,
Beata Dejnarcowicz
ISBN 978-83-7581-172-8

Organizator wystawy
Muzeum Narodowe w Krakowie
we współpracy z Wojewodą Małopolskim

Podziękowania za wsparcie finansowe dla
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego
oraz
Centrum Nowoczesnych Technologii S.A.

MNK
MUZEUM
NARODOWE
W KRAKOWIE

**Mecenas Muzeum Narodowego
w Krakowie**

Honorowy Patronat Medialny

patronat medialny

ams **DZIENNIK POLSKI** **Local Life** **MILITARIA** **Karta**

o.pl **telewizjaM** **TVM** **dzieje.pl** **WWW.KRAKOW.PL**
portal historyczny

TVP POLONIA **TVP KRAKÓW** **HISTORIA** **HIST MAG** **KAR NET** **MOWIA WIEKI**

POLSKIE RADIO **Newsweek HISTORIA** **KAGERO** **krakow POST** **RADIO KRAKÓW**

